

/JÚL 2024 // I. ROČNÍK // V. ČÍSLO/

Vzácní občania,

požívam Vás k čítaniu špeciálneho čísla *Lipoveckých zvestí*, ktoré vychádza pri príležitosti osláv 650. výročia prvej písomnej zmienky o našej obci. Tento jubilejný moment nás vedie k reflexii a spomienkam na našich predkov, na všetky generácie, ktoré tu žili pred nami, pracovali a snívali. Ich životy, príbehy a úspechy sa zapísali do kroniky našej obce a my sme hrdí, že môžeme pokračovať v ich odkaze. V tomto čísle nájdete fascinujúce správy o histórii Lipovca, príbehy našich výnimočných občanov a osobností, ako aj významné udalosti a míľniky, ktoré formovali našu komunitu v dobrých aj zlých časoch. Tieto zvesti sú o pocte k našej spoločnej histórii, našej nezlomnej vôli a ľudskému odhodlaniu. V auguste si pripomíname osemdesiate výročie Slovenského národného povstania, ktoré vo veľkej miere ovplyvnilo život našich obyvateľov, preto nám dovoľte priblížiť výpis udalostí SNP tak, ako je napísané v našich kronikách. Čítanie týchto riadkov nás núti zamyslieť sa nad tým, s čím sa pasovali naši rodičia a starí rodičia a naopak, čo je dôležité pre nás dnes. Verím, že Vás toto špeciálne vydanie Lipoveckých zvestí naplní hrdosťou, radosťou a inšpiráciou. Žijeme v inom svete ako naši predkovia, no hodnoty ako spolupatričnosť, láskavosť a pomoc potrebujeme rovnako.

S najúprimnejšími prániami a vďakou,

starostka

Oslávte s nami 650 rokov histórie

1374 - 2024

DNI OBCE
LIPOVEC

24.08.2024 - 25.08.2024
AREÁL KD LIPOVEC

650. výročie prvej písomnej zmienky o obci

Program

Sobota, 24.8.2024

10.00

Súťaže pre deti a turnaj v Petangu

14.00

Slávnostné otvorenie
Mažoretky ASANKA
Sadenie lipy
MINIDISCO s maskotom pre deti
Javorové husle
ŠŤASTNÍ CHLAPCI - country
Tombola
Tradičné súťaže
Petra & Otto WEITER
Disco party

Nedeľa, 25.8.2024

15.00

Spoločné Ekumenické bohoslužby

Občerstvenie - remeselné stánky - atrakcie pre deti - výstava fotografií

SPONZORI

CUKRÁRENSKÁ
VÝROBA LIPOVEC

STANISLAV FUJIR
PETER LAMOŠ

História obce

Iveta Vozárová
Výstavba obce, SNP v roku 1944

Čítajte na str. 2-4

Zo života obce

Iveta Vozárová
Obyvatelia obce a záujmové organizácie

Čítajte na str. 5-6

Zaujímavosti

Katarína Chrenová
Významní rodáci a úspešní športovci

Čítajte na str. 6-8

História je svetlo pravdy, správca života a svedok časov

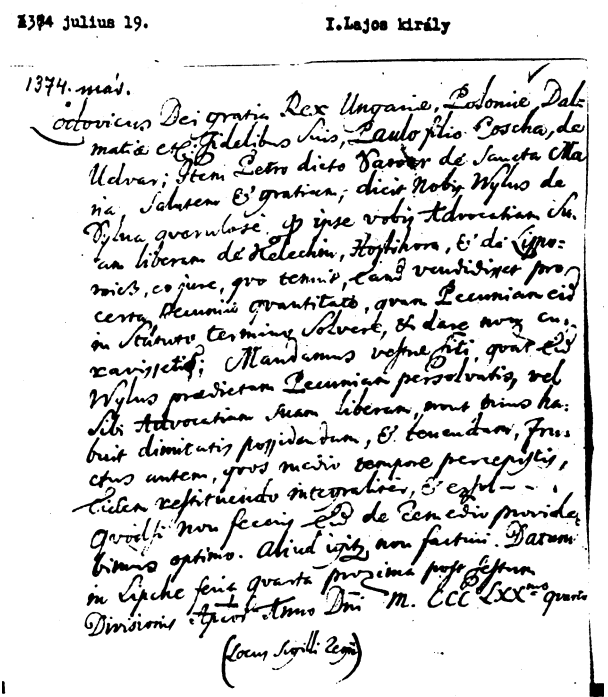

Foto: Prvá písomná zmienka z roku 1374

Foto: Písomný doklad z roku 1397

Foto: Pečiatka z doby Rakúsko-Uhorska

Foto: Rodový erb rodiny Lamoš

Prvá písomná zmienka o Lipovci je z 19. júla 1374 od kráľa Ľudovíta I. Druhý písomný doklad je z 5. septembra 1397, keď kráľ Žigmund Luxemburský z Viglašského hradu, dal posesiu Lippouch Petrovi, synovi Ondrejovmu.

O tom, kto bol zakladateľom Lipovca a teda jeho prvým obyvateľom sa nezachovali žiadne doklady. Pomenovanie osady malo názvy Lippouch, Lipowcz, Lipolcz, Lipocz a v slovenskom tvare Lipovec.

Prvým vlastníkom bol Wylus zo Žiliny a ďalšími potvrdenými vlastníkami boli zemanovia Pavol, syn Košúta z Košút pri Martine a Peter nazývaný Šovár zo Sv. Mary, Socoviec. V listine z roku 1431 sa spomína pôvodný zemiansky vlastník Lipovca nebohý Peter. V roku 1437 dostali potvrdenie o svojom pravom zemianstve Mikuláš a Žigmund, synovia Petra z Lipovca. V roku 1439 Margita, vdova po Petrovi a Mikuláš, Žigmund, Anton, Lukáš a Ján obdržali novú kráľovskú donáciu. Tu sa začína spomínať pomenovanie Lamoš, ktoré vytlačilo starší názov Lipovský. Nakoľko rodina Lipovský - Lamoš bola jedinou držiteľkou Lipovca, bolo prirodzené, že sa rozvetvená rodina oddeľovala prímeniami. V roku 1600 dostali Lipovčania erb a to menovite Martin Lamoš a s ním i ostatní.

MARTINO LAMOS DE LIPOWECZ LAMOSSIANA

Zo 16. júla 1709 sa zachoval dokument so súpisom Turčianskej šľachty. Pre nás je tento súpis zaujímavý tým, že Lamošovci patrili medzi šľachtické rody v Turci.

Postavenie Lipovca nebolo nikdy závidenia hodné. Osada bola pritisnutá pod hory a z južnej strany ohraničená Váhom, ktorý obyvateľov znepokojoval častými zátopami. Prvá takáto zátopa – povodeň bola zaznamenaná v roku 1557. Obec mala tiež neprajných susedov vo vrútockých zemanoch a v majiteľoch Strečnianskeho a Starého hradu.

Za vlády Rakúsko-Uhorskej monarchie sa naši ľudia dostali do područia Maďarov a dali sa pomadžarčovať. Dostali meno „Lamosfalva“. S maďarizáciou tiež každý nesúhlasil. Dobrý Slovak čoraz viac cítil väčší odpor k maďarskej rozpínavosti. Toto všetko vyvrcholilo revolúciou v roku 1848. Aj u Lipovčanov sa prebudila láska k svojej vlasti. Hlavným propagátorom tohto hnutia bol Samuel Lamoš Balvone. Maďari si i naďalej po tomto roku upevnili svoje panstvo.

Vojna v roku 1914 zaklopala aj na našu dedinu. Dňa 31. júla 1914 bola nariadená všeobecná mobilizácia. Otcovia opúšťali rodiny, bolo počuť stenanie a plač. Za mobilizácie vtedy narukovali Jozef Lamoš Feré-Pavké, Ľudovít Lamoš Kršké, Alexander Lamoš Belohlávke, Ján Lamoš Beňovský a ďalší, ktorí bojovali v Rusku, Srbsku, Taliansku. Niektorí nemali ani 18 rokov, ako Jozef Lamoš Beňovský. Nastal ťažký život a bieda. Nejedna rodina ostala bez mužských síl. Nielen vojna, ale aj suchota sužovala obyvateľov Lipovca. Neurodilo sa ani to, čo sa zasialo. Nastala drahota a bieda. Potraviny sa vydávali na zvláštne lístky a časť úrody museli roľníci odovzdávať štátu. Po prevrate sa vojaci vracajú z frontu domov, no nie všetci. Na bojisku padol Karol Korda, Ján Lamoš Belohlávke a Alexander Lamoš Feré –Ďurké. V celej dedine pomaly nastáva nový život a obyvatelia sa púšťajú do jej rekonštrukcie.

Zdroj: Kronika obce Lipovec

Výstavba obce

Foto: Žiaci s pánom učiteľom

Foto: Prvá zvonica

Foto: Požiarna strážnica

Foto: Výstavba vodného diela

Foto: Výstavba budovy MŠ

V roku 1863 sa začalo s výstavbou prvej školy a v roku 1896 sa ku nej urobila prístavba. Škola bola od začiatku cirkevná a vyučovalo sa v nej po slovensky. Prvou riadne zvolenou učiteľkou bola Mária Šestáková. Školu navštevovalo 17 detí. Dňa 9. novembra 1909 sa škola stala obecnou. Dňa 1. mája 1915 škola vyhorela. Nová škola bola postavená a daná do užívania 21. septembra 1931. Prvým učiteľom na tejto škole bol Adam Struhárik z Lubiny, ktorý tu v tento rok vyučoval 64 žiakov. Bola to vlastne škola prírody. Na Širokej učil žiakov plávať, v prírode poznávať rôzne liečivé rastliny, štepiť v chotári obce stromy, očkovať šípy a pliesť košíky z vrbového prútia. Záhrada tunajšej školy bola vysadená peknými kvetmi. Podľa okresného inšpektora bola jedna z najkrajších v celom okrese. Tento veľmi dobrý učiteľ pôsobil na škole do roku 1938. Dňa 13. júna 1983 bola škola z dôvodu integrácie zrušená.

Zvonica bola postavená v roku 1838, obecný dom v roku 1924, v roku 1927 bolo v Pastovníku vystavaných 5 rodinných domov z tehál a bol obnovený obecný cintorín. V roku 1931 bola postavená Požiarna strážnica a v roku 1935 márnica. V roku 1936 bola obec Lipovec elektrifikovaná. So stavbou vodovodu sa začalo v roku 1940. Prvú myšlienku o tom, žeby aj Lipovec mal vlastný vodovod, mali Jozef Lamoš Belohlávke a Elemír Moritz. Dokončenie vodovodu sa v dôsledku vojny a SNP previedlo až v roku 1947. Po oslobodení trvala obnova našej obce skoro 3 roky. Občania utrpeli škody na majetku a životoch, ktoré sa hmotne nedajú vyčíslieť. Pri výstavbe obce v rámci obnovy bola doprava materiálu do obce Lipovec sťažená tým, že sa prevádzala cez Váh kompou cez susednú obec Kľačany. Materiál sa dovážal len konským poťahom.

Od roku 1955 sa začala výstavba vodného diela, ktorá úplne zmenila našu obec a rozdelila ju prírodným kanálom ku elektrárni na dve časti. V priestore prírodného kanála muselo byť zbúraných 15 rodinných domov. Náhradné domy pre presídlencov boli postavené Váhostavom na dvoch miestach. Jedni boli postavené na ulici od domu Ľudovíta Lamoša Kršké, až po dom Alexandra Lamoša Belohlávke a druhé na stavebných parcelách v háji Dúbravy. Ešte do nedokončených moderných domov sa museli nasťahovať v roku 1958. Prvý sa sťahoval Jozef Šimek, za ním Ernest Lamoš Beňovský, Pavol Vojvoda, Jozef Ertl. Do konca júna sa presťahoval ešte Viliam Milanec a Emília Ertlová. Druhá etapa pokračovala podľa toho, či si presídlenci stavali domy svojpomocne, alebo im boli postavené náhradné domy.

V 80-tych a 90-tych rokoch sa začala naša obec dynamicky rozvíjať. Rozrástla sa o tri obytné časti, a to Hrabiny a Dúbravy od roku 1980 a Stred, kde sa zbúrali v roku 1983 ubytovne po zamestnancoch ZŤS Martin. V akcii „Z“ bola vybudovaná nová budova Materskej školy a zariadenie Telovýchovnej jednoty. Bol postavený dom smútku, ktorý bol vysvätený 24. marca 1993, nové oplatenie cintorína, boli dobudované inžinierske siete /kanalizácia, vodovod, vyasfaltované komunikácie/, verejné osvetlenie a rekonštruovaný miestny rozhlas.

Slovenské národné povstanie v roku 1944

*Na vysokých horách ohníky svietili,
tam slovenskí chlapci svoju vlasť bránili.
Bránili, bili sa o každú dolinu,
by oslobodili Slovenskú otčinu.*

*Na vrch Panošinej zákopy veľké,
tam chlapci s puškami čakajú v úkryte.
Čakajú, čakajú, skoro sa zotmieva,
prvé salvy z pušiek mieria na nepriateľa...*

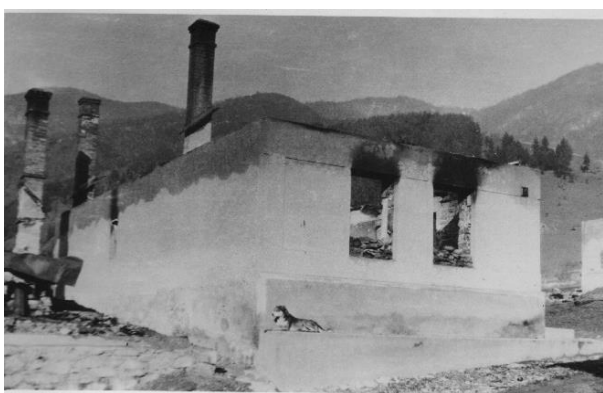

Foto: Vypálenie obce

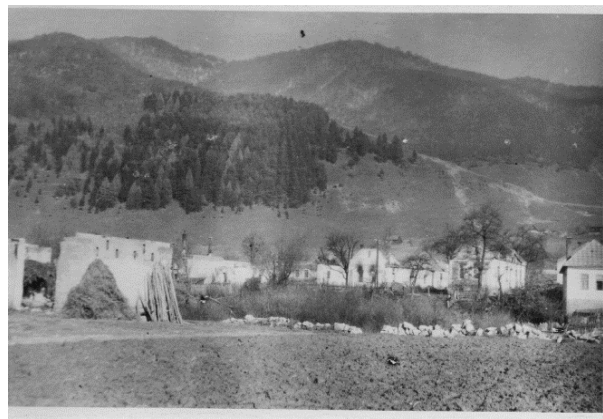

Foto: Vypálenie obce

Foto: Pamätník na vrchu Panošiná

Foto: Uctenie hrdinov SNP

Naša dedinka Lipovec, ležiaca na pravom brehu Váhu, bola vždy tichá. Tento tichý a pokojný život podmieňovalo oddelenie riekou Váh. Cez Váh bol zriadený prevoz, na ktorom prevážal prievozník. V noci sa neprevážalo a preto sa do dediny dalo ťažko dostať. Práve táto bezpečnosť zaručovala v jarných mesiacoch v roku 1944 pokojnú prácu ilegálneho hnutia partizánov, ktorí sa nachádzali v našej obci. Keď 29. augusta 1944 bolo zlikvidované gestapácke hniezdo v hoteli Slávia vo Vrútkach, naša dedina sa premenila na bojové ohnisko partizánov a vojakov. Dňa 31. augusta v ranných hodinách sa začal prvý útok Nemcov proti partizánom v Strečnianskom priesmyku. Nemci sa okolo Starého hradu dostali po pravom brehu Váhu až do Hoskory a potom na Panošinú. Na obranu Panošinej sa postupovalo tromi smermi. Nastal tu krutý boj medzi Nemcami, ktorí chceli obsadiť vrchol Panošinej a vojakmi, tiež partizánmi, ktorí bránili vstup Nemcov do Turčianskej záhradky. V okolí Jánošíkova sa tiež odohrávali kruté boje. Keď partizáni zneškodnili nemecký guľomet, museli ustúpiť, lebo Nemci boli v presile. Nastal osudný okamih. Obrancom ubúdalo strelivo. Partizánom dochádzali náboje. Ako na odvetu zaburávali výbuchy granátov a zaštekal fašistický guľomet, ktorého hlaveň mierila na posledného bojovníka. Strela vyhasila život neznámeho hrdinu, ktorý predsa neustúpil, ale do poslednej chvíle svojho života bránil Nemcom vstup do povstaleckého Turca na lipovskom vrchu Panošiná. V túto dobu začali naši obyvatelia evakuovať svoje rodiny do bezpečia. So sebou si zobrali len tie najpotrebnejšie veci. Evakovalo sa do Kľačian, Sučian, Turian a tiež i smerom za Martin, a to podľa pohybu bojov. Dňa 5. septembra 1944, ráno okolo štvrtej hodiny, nastali prvé boje o dedinu. Obrancovia kládli odpor a tak Nemci dedinu vypálili. Pred očami ľudí sa zjavil hrozný a nezabudnuteľný obraz, ktorý im pripravili fašisti. Pri bránení vlastnej dediny dostal sa do rúk Nemcom i ťažko ranený partizán Róbert Lamoš Kršké. V takomto stave ho viedli hore dedinou ku vlastnému domu, ktorý pred nim zapálili a jeho, spolu s ostatnými ranenými spolubojovníkmi na záhradách, neďaleko jazierka Široká, dňa 6. septembra 1944 zastrelili. V krutých bojoch SNP v chotári našej dediny položilo svoj život 30 známych a 41 neznámych hrdinov. Okrem týchto nenahraditeľných ľudských životov Nemci vypálili 39 obytných domov a 35 hospodárskych stavísk. Strieľali husi, odvážali ošípané a mladý dobytok. Na toto všetko sa museli naši starší obyvatelia, ktorí nevládali odísť, prizerať mlčky, v obavách o svoje vlastné životy. Neostalo nič na živobytie. Okolo 30. septembra postupne prichádzali z evakuácie do dediny i ďalší obyvatelia obce, no však nebolo kde bývať. Domy, ktoré nezhoreli boli už tak husto obývané, že si museli ľudia hľadať prístrešie po pivniciach. Namáhavou prácou si začali vytvárať lepšie podmienky pre ich zbedačený život. Tí obyvatelia, ktorí vyhoreli úplne, museli sa znovu zmáhať a to od vidličky, lyžice a nožika až po tie ostatné najpotrebnejšie veci. Takto sa mínali dni i noci. Vtedy akoby samotná príroda bola cítila veľkú ťarchu, ktorá privalila našich ľudí. V túto jeseň bolo pekné počasie. V noci a tiež ráno bolo chladno, no však cez deň teplé slnečné lúče zohrievali prezimené údy ľudí z pivníc. Občania obce sa aktívne zapojili do SNP a obec bola vyhlásená ako partizánska, za čo jej prezident republiky udelil v roku 1964 Rad červenej hviezdy.

Nikdy nezabudneme na hrdinov, ktorí bojovali za našu slobodu.

Zdroj: Kronika obce Lipovec

Obyvatelia obce Lipovec a záujmové spolky

Obyvatelia obce boli roľníkmi, výmera pôdy bola 1219 hektárov. Následkom nových politických zmien v roku 1948 bola prevedená socializácia súkromného sektoru. V roku 1950 vzniklo Jednotné roľnícke družstvo v Lipovci. Prvým predsedom bol Jozef Lamoš Ondrušovič. Muži boli majstri na pálenie dreveného uhlia. Uhlie pálievali v dolinách a tie miesta nazývali uhľiskami. Ženy sa zaoberali pradením vlny, z ktorej robili rôzne výrobky pre seba i na odpredaj. V neskoršej dobe bol pred Kozíncom postavený mlyn, ktorého majiteľom bol prísťahovaný Knoška. Mlyn bol poháňaný vodou z potoka. Smerom západným, kde sa teraz nachádza Jánošíkovo bola postavená píla, ktorá však v roku 1890 vyhorela.

Foto: Roľníci a priadky

Foto: Poľovníci

Foto: Pamätná tabuľa na chate na Lipovskej Magure

Foto: Dobrovoľný hasičský zbor

Foto: Futbalisti

Záujmové spolky

Komposesorát, účastinárska spoločnosť šľachtického rodu Lamošovcov, vznikla koncom XIII. storočia. Vtedy mala okolo 300 hektárov lesov a lúk a mala 132 členov, ktorí mali spolu 4 800 účastín. Tieto údaje sú zaznamenané v roku 1917. Kto bol prvým predsedom sa dá dosť ťažko zistiť, lebo prvé doklady sa stratili. Od roku 1912 do roku 1922 bol predsedom Jozef Lamoš a zapisovateľom Lamoš Ištván Feré.

Prvá písomná zmienka o poľovníctve na území Lipovca pochádza z roku 1938, kedy bola podaná žiadosť na výstavbu poľovníckej chaty na Lipovskej Magure. Žiadosť podal vtedajší prednosta Dielne vo Vrútkach Ján Špidla, ktorý mal revír v prenájme od komposesorátu Lipovec, ktorého predsedom bol Ľudovít Ševčík. Nájomca revíru zároveň poveroval dohľadom nad správou revíru pána Alberta Lamoša Beňovského, pána Jozefa Lamoša Belohlávke a pána Nováka. Druhú polovicu revíru mala v prenájme skupina asi šiestich poľovníkov. Poľovníctvo sa v tomto období dedilo v rodinách z generácie na generáciu. Po februárových udalostiach v roku 1948, keď nastalo zoštátnovanie a združstevňovanie súkromných, cirkevných a mestských majetkov, urbárov a komposesorátov, mohli byť vytvárané nové poľovnícke revíry, pod príslym dozorom vtedajšieho zriadenia. Boli zrušené poľovnícke revíry na pozemkoch pôvodných majiteľov. V roku 1949, rozhodnutím vtedajšieho Okresného národného výboru v Martine vznikol revír, ktorého podstatná časť patrila do katastra obcí Turčianske Kľačany a Lipovec. V začiatkoch činnosti niesol revír názov Kýčera – Lipovec, neskôr bol premenovaný na Magura Turčianske Kľačany.

Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý bol v Lipovci, podľa údajov v zápisnici pána Fischera v Kľačanoch a podľa ústneho podania Jána Lamoša Feré-Pavké, ktorý bol prvým veliteľom, založený v roku 1885. Hneď po založení zboru daroval obci z príležitosti volieb pán Rakovský dvojkoľesovú ručnú striekačku. Prvé ženy, ako členky hasičského zboru boli Irena Muráňová, Anna Kopasová a Anna Lamoš Knapé.

Prvé kroky futbalu sa spomínajú na Lipovci okolo roku 1914. V túto dobu vyučoval u nás na škole Ján Wunder. Podľa spomienok starších a tiež i podľa Alexandra Capku, tento učiteľ priniesol futbalovú loptu a ukazoval svojim žiakom, ako sa dá s ňou hrať. Prví nadšenci futbalu z roku 1923 boli Bartolomej Lamoš, Ľudovít Lamoš, František Lamoš, Jozef Knoška, Alexander Capko, Dionýz Lamoš, František Škrabala, Viktor Lamoš, Jozef Lamoš a Ján Capko.

Foto: Divadelníci

Foto: Spolok Červeného kríža

Foto: Turistický oddiel

Foto: Zväz protifašistických bojovníkov

Matka ľudovýchovného pracovníka, národného buditeľa, ľudového básnika a zberateľa národných piesní Mateja Hrebendu, **Alžbeta Lamoš (Levko) Hrebendová**, pochádzala z Turčianskej stolice z obce Lipovec.

V našej malej divadelnej obci je história ochotníckeho divadla veľmi bohatá. Prvými organizátormi divadla boli požiarnici, ktorí usporiadali 16. apríla 1933 prvé divadelné predstavenie v histórii obce. Boli to hry V chumelici a Diabol v raji manželskom. Osoby a obsadenie sa nezachovali. V roku 1934 sa za réžie Elemíra Mórítza odohrala hra Ferda šéfom. Obsadenie: Viktor Vícha, Anna Lamošová Ondrušovič, Emil Lamoš Belohlávke, Ján Capko, Elo Móritz, Marta Lamošová Kostánke, Alexander Capko, Zuzana Vydrová, Jozef Hajtmanský, Jolana Lamoš Belohlávke a Alžbeta Lamoš Kostánke. Prvé divadelné predstavenie pre deti sa odohralo v roku 1940, kedy pani učiteľka Lichnerová, s veľkým úspechom, nacvičila hru Zlatá priadka. Divadelný súbor dospelých pôsobí do dnešného dňa.

Miestna skupina Červeného kríža bola založená 30. januára 1969. Najväčší podiel na založení mala pani Eva Mindová. Prvou predsedníčkou sa stala Mgr. Tatiana Chrenová. Previedli u 15 členov nábor na bezplatný odber krvi. Držiteľmi plakety Profesora MUDr. Jánskeho sú v tom čase pani Madová Marta, Pavlíková Bernardína, Lamoš Michal, Ing. Vrábel Jozef, Milancová Soňa, Vilčáková Božena, Lamoš Dušan a Lamoš Ján.

V roku 1971 prijali členovia výboru TJ Dynamo Lipovec, na členskej schôdzi uznesenie k založeniu turistického oddielu. Prvým predsedom TO bol pán Jozef Minda a členmi sa stali Jaroslav Lamoš, Roman Ševčík, Karol Knoška, Jozef Šimek, Bohuš Klein, Eva Mindová a František Gavenda.

Podľa dokumentov bola základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov založená v roku 1977. Mala 19 členov z radov aktívnych účastníkov SNP a prvým predsedom ZO sa stal pán Arnold Lamoš a členmi výboru Andrej Milanec, Mária Haverlová, Viliam Kramár, František Lamoš, Ernest Lamoš, Vladimír Lamoš a Štefan Kapala.

Slovenský zväz zdravotne postihnutých bol v Lipovci založený 30. septembra 1992, s veľkým príchom pani Jaroslavy Malíkovej. Na úspešnom fungovaní miestneho zväzu sa svojou aktívnou činnosťou v posledných rokoch podieľali pani Valéria Dibalová a pani Renáta Plavecká.

Zdroj: Kronika obce Lipovec

Významní rodáci

Aurel Milanec bol amatérsky umelecký drevorezbár. Za takmer 30 rokov vytvoril vyše 60 sôch a drevených plastík s názvom História Dolného Turca. Zručnosť zdedil po starom otcovi, ktorý okrem vyrezávania z dreva pekne kreslil uhlíkom a perom.

Jaroslav Lamoš bol operný spevák – barytonista, ktorý od roku 1976 pôsobil v Štátnej opere Banská Bystrica a neskôr od roku 1995 v ND v Bratislave. Účinkoval napríklad v operete Gejzu Dusíka, Hrnčiarsky bál alebo v opere Antonína Dvořáka Čert a Káča.

Úspešní športovci prepojení s obcou

Miroslav a Maroš Baranovci, slovenskí jachtári

Miroslav sa začal venovať športovému jachtingu od svojich 6 rokov a mladší Maroš od svojich 4 rokov. Začínali trénovať na lodnej triede Optimist – jednoposádkovej na Oravskej priehrade. Viackrát boli majstrami Slovenska a Česka v tejto lodnej triede. Od roku 2004 prešli na dvojposádkovú plachetnicu Cadet a tam začali mať už svetové úspechy. Zúčastnili sa majstrovstiev Európy v Anglicku a majstrovstiev sveta v Austrálii, kde získali 10. miesto. V roku 2005 sa stali Majstrami ČR, Ukrajiny, vicemajstrami Holandska, Poľska, Nemecka, a Maďarska. V roku 2007 Maroš v lodnej triede Optimist majster Poľska, Slovenska a ČR. V roku 2008 majster Poľska, ČR, Slovenska a vicemajster Srbska a Interpoháru. Od roku 2010 začali znovu jazdiť na dvojposádkovej plachetnici Vaurien. V tom roku okrem iného vyhrali Majstrovstvá Slovenska, ČR a stali sa vicemajstri sveta na Liptovskej Mare. V roku 2011 zaznamenali najväčší úspech - Majstri Talianska, Nemecka, ČR, Slovenska a Majstri sveta v Nemecku. V roku 2012 boli majstri Belgicka, ČR a Slovenska. Na majstrovstvách sveta vo Francúzsku boli šiesti. V roku 2013 boli vicemajstri sveta v Španielsku. Viackrát za sebou boli vyhlásení za najúspešnejších športovcov v jachtingu na Slovensku a v roku 2011 aj za najúspešnejších športovcov Martina. Športovému jachtingu sa venujú dodnes.

Radovan Somík, bývalý hokejový útočník

Je odchovancom martinského hokeja. V roku 1995 bol draftovaný klubom NHL Philadelphia Flyers v 4. kole, zo 100. miesta. Prvých päť rokov medzi seniormi odohral v rodnom meste. Pred sezónou 2000/01 sa dohodol s českým klubom HC Zlín. Od ročníka 2002/ 03 pôsobil dva roky vo Philadelphii Flyers. Tu hrával vo formácii s Michalom Handzušom a Pavlom Brendlom. V NHL spolu odohral 2 sezóny, v ktorých odohral v základnej časti 113 zápasov, s bilanciou 12 gólov a 20 asistencií. Ďalší rok (počas výluky v NHL) strávil vo Vsetíne a švédskom Malmö Redhawks. Od sezóny 2005/06 bol hráčom ruského klubu Severstal' Čerepovec. Pred ročníkom 2007/08 prestúpil do českého HC Pardubice. Po dvoch sezónach sa s vedením dohodol na predĺžení kontraktu. V drese Pardubic získal dvakrát titul víťaza českej extraligy. Bol členom tímu z MS 2002, ktorý vybojoval zlaté medaily. V slovenskej reprezentácii spolu odohral 78 zápasov, strelil 9 gólov. Tréner Július Šupler ho nominoval na svetový šampionát v Rusku. Odohral 6 zápasov, zaznamenal 2 body za gól a asistenciu. Súčasťou reprezentácie bol aj na svetovom šampionáte 2008.

Ján Tabaček, bývalý hokejový obranca

Je odchovancom Martina, neskôr hrával v Bratislave. V roku 2001 bol draftovaný klubom Anaheim Ducks. Sezónu 2002/03 odohral za farmársky tím Anaheimu. Po skončení sezóny sa vrátil do Slovana, nasledujúce tri sezóny pôsobil v Česku, kde hral za HC Sparta Praha. Od sezóny 2008/09 hrával za HC Košice. Bol jedným z hráčov ktorý získal majstrovský hetrik 2008/09-2010/11. Pred sezónou 2012/13 podpísal dvojročnú zmluvu s klubom HC Slovan Bratislava. V slovenskom drese odohral 11 zápasov.

Michal Hanek, futbalista – obranca (stoper)

S profesionálnym futbalom začal ako 17 ročný v Dubnici nad Váhom. Neskôr pôsobil v najvyšších súťažiach v Dyname Moskva, Sparte Praha, Slovane Bratislava, Tatrane Prešov, Polonii Bytom (Poľsko), Zaglenie Lubin (Poľsko), Kapfenbergu SV (Rakúsko), DVTK Diosgyor (Maďarsko). Za A kategóriu mal 14 reprezentačných štartov. Ako kapitán v Slovane Bratislava získal v roku 2009 titul Majstra Slovenska. Po hráčskej kariére sa venuje trénerstvu, je držiteľom najvyššej trénerskej PRO licencie a trénersky pôsobil v MŠK Žilina, FK Železiarne Podbrezová, AS Trenčín. V súčasnosti pôsobí ako športový riaditeľ a tréner U19 vo Fomate Martin, odborne prednáša pre vzdelávanie trénerov a príležitostne spolukomentuje prenosy futbalových zápasov.

Zaujímavosti a historické medzníky

Od roku 1600	sa rodiny Lamošovcov oddeľovali prímeniami, napríklad Adamé, Balvóne, Belohlávke, Istvánke, Jelenčíke, Kostánke, Knapé, Burišé, Feré, Pavké, Kršké, Levkoje, Pavlovičé, Tomáše.....
V roku 1813	sa spomínajú tri jazierka z pozostatku starého koryta Váhu /Široká, jazierko pred dedinou a Kňazova kaluž/
V roku 1813	pršalo celých 56 hodín, čo spôsobilo veľkú povodeň
V roku 1827	boli zaznamenané prvé písomné zmienky o stavaní mája v našej obci
V roku 1885	sa richtárom obce spomína pán Samuel Lamoš Balvoné
V roku 1883	bol učiteľ Ján Lamoš prvým horlivým včelárom obce
V roku 1915	vyhorela budova školy a dom richtára
V roku 1924	bol postavený prvý obecný dom „úradovňa“ v Pastovníku nazývaný „Pastiereň“
V roku 1927	bol ev. farárom Vojtechom Hruškom vysvätený nový cintorín
Od roku 1929	sa v obci každodenne doručuje pošta
V roku 1932	bola založená Slovenská evanjelická jednota „Hrad prepevný“
Od roku 1936	sa v obci svietilo v 43 rodinách
V roku 1942	bol do bytu Antónie Lamošovej Jelenčíke zavedený prvý štátny telefón
V roku 1945	bola obec oslobodená a vznikol prvý Národný výbor
V roku 1945	sa konal spoločný pohreb padlých hrdinov SNP
	Prvé rádio v obci mali Ernest Lamoš Beňovský, Elemír Mórítz a Albert Lamoš
Od šk. roku 1949/1950	začala v obci svoju prevádzku Materská škola
V roku 1953	bola založená Obecná knižnica
Od roku 1954	je zriadený Matričný úrad
V roku 1958	udrela storočná voda, ktorá zaplavila aj železničnú trať medzi Vrútkami a tunelom pri Strečne
V roku 1958	bol postavený most cez Váh a následne aj cez prívodový kanál
V rokoch 1959 – 1983	fungovalo v obci kino Panošina
V roku 1966	získala obec do majetku budovu kultúrneho domu
V roku 1992	vznikol v areáli bývalej ZŠ Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých, aktuálne DSS - Méta
V roku 2012	bol založený Obecný hasičský zbor na čele s pánom Martinom Muráňom
V roku 2016	prebehla kompletná rekonštrukcia miestneho cintorína a vybudovanie urnového hája
V roku 2020	bolo vybudované multifunkčné ihrisko
V roku 2021	prebehla rekonštrukcia Materskej školy

Milí čitatelia Lipoveckých zvestí, v tomto špeciálnom čísle sme sa snažili priblížiť Vám dôležité medzníky z našej histórie. Je toho omnoho viac, čo Vám chceme ponúknuť a preto Vás pozývame dňa 24. augusta 2024, v priebehu osláv 650. výročia prvej písomnej zmienky, na výstavu ktorá bude venovaná aj súčasnému pôsobeniu jednotlivých organizácií a spolkov v našej obci.

Iveta Vozárová, Komisia pre kultúru a šport

Ďakujem Ivke Vozárovej a Lucke Vozárovej za spracovanie zvestí, ako aj Katke Chrenovej a všetkým, ktorí poskytli cenné materiály a fotografie do tohto špeciálneho čísla. Ďakujem aj všetkým milým poslancom, predsedom a členom spolkov, ktorí ďalej píšú našu novodobú históriu, udržujú tradície, vytvárajú v našej obci komunitnú atmosféru, utužujú priateľstvá a šíria dobré zvesti o Lipovci. Som presvedčená, že naši nasledovníci budú mať z čoho čerpať tak, ako my máme, najmä vďaka dobrovoľnej činnosti našich občanov.

starostka

Lipovecké zvesti, štvrťročník, 5. číslo, júl 2024, 5/2024, 1. ročník; vychádzajú bezplatne; VYDÁVA: Obec Lipovec, Hrabiny 290/11, 038 61 Lipovec, IČO: 00316776, tel: 0911 898 759, email: starostka@lipovec.sk, www.lipovec.sk; Evidenčné číslo: EV 6136/23/PT; REDAKČNÁ RADA: Ing. Dana Petrášková, Mgr. Alena Dibalová, Ing. Dušan Ertl, JUDr. et PhDr. Katarína Chrenová, Jana Kašíková, Iveta Vozárová, Bc. Lucia Vozárová; Redakcia si vyhradzuje právo úpravy textov. Texty neprešli jazykovou úpravou. Tlač: Neoprint Plus, s.r.o.